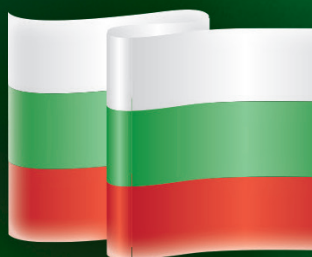

КНИГА ЗА ВСЕКИ
БЪЛГАРСКИ ДОМ

ЛЕВСКИ

СЪДЪРЖАНИЕ

За безсмъртието	3
Кълновете на родолюбието	5
Съзряването	10
В търсене на пътя	15
Делото на живота	26
Висините на българския дух	36
За Левски	41
<i>Левски</i>	43
<i>Апостолът в премеждие</i>	51
<i>Чистият път</i>	57
<i>Обесването на Васил Левски</i>	61

В ТЪРСЕНЕ НА ПЪТЯ

*„Аз съм посветил себе си на Отечеството
си още от 61-во лето да му служа до
смърт и да работя по народна воля.“*

Из писмо на Васил Левски
до Анастас п. Хинов

Животът на дякон Игнатий в Карлово бил запълнен с обичайните за един монах занимания – богослужение, обикаляне на селцата за събиране на помощи за църквата и грижи за прехраната. Но човек рядко остава затворен само в собствения си свят освен ако сам не го пожелае. Младият дякон вероятно не е стоял настрана от това, което се е случвало в града, и е дочувал и за онова, което е ставало и по-надалече.

А времената били бурни. Само няколко години по-рано завършила поредната война между Руската и Османската империя, наричана Кримска, тъй като главните военни действия се развивали на полуостров Крим. И макар че османците победили, потиснатите народи не загубили своята надежда за освобождение. Сърбия, която тогава била ва-

сално княжество – зависимо от султана, стягала сили, за да прогони войските му от земите си и да стане независима държава по примера на Кралство Гърция.

По онова време в Белград – столицата на Сръбското княжество, вдъхновителят на българското националноосвободително движение Георги Раковски изготвил план за освобождението на България. Той предвиждал създаване на добре обучена и въоръжена армия, която да навлезе в българските земи и да вдигне населението на всеобщо въстание. И скоро се заел с изпълнението на този план, като призовал всички родолюбиви българи да се включат в замисления от него военен отряд. Сръбското правителство, което също разчитало на помощта на българите, го подкрепило.

Как и от кого дякон Игнатий е разбрал за призива на Раковски, не се знае със сигурност, но в началото на март 1862 година, ненавършил още 25 години, той взел коня на вуйчо си – архимандрит Василий, и напуснал Карлово. Първо отишъл в Пловдив и се сдобил с тескере – паспорт, издаден от османските власти, за да може да пътува из империята и извън нея. Оттам – през София и Ниш, поел право към Белград.

За три-четири месеца в сръбската столица се събрали стотина души доброволци, а според някои твърдения – близо шестстотин. Там младият дякон се срещнал с Раковски, Хаджи Димитър, Стефан Караджа, Филип Тотю, Христо Иванов – Големия. Тези и още много други известни и неизвестни днес българи надмогнали страха от потисниците, отхвърлили покорството и отчаянието и приели делото за освобождението на българските земи присърце. Някои от тях имали вече опит като хайдутути, други – като дякон Игнатий, били съвсем неопитни, но твърдо решени да се включат в борбата.

В отряда, наречен по-късно „Първа българска легия“, доброволците, облечени в красиви униформи, се обучавали на военни умения – стреляли, прескачали ровове, преодолявали високи препятствия, учили се как да се прегрупират за нападение или отстъпление и упражнявали всичко, което можело да им помогне да победят в сражение.

Левски в униформа на Първата българска легия

Според легендата по време на едно от ученията младият Васил прескочил непреодолимо за другите препятствие и заради „лъвския“ му скок и храбростта му започнали да го наричат Левски.

През юни същата година в Белград избухнали сражения. Българските доброволци били неустрашими в стълкновенията с османлиите, отбраняващи крепостта Калемегдан. Но за десетина дни престрелките стихнали. Част от доброволците, сред които и Васил Левски, били изпратени в град Крагуевац. Предвождани от Ильо войвода – прочут хайдутин и войвода, включил се с четата си в легията, те очаквали ученията им да продължат, но вместо това сърбите ги изпратили да косят трева за сено. Това предизвикало негодувание и разпри, но българите нямали избор – били на чужда земя и зависели от чужда воля.

След два-три месеца – през септември, легията, която била издържана с пари от сръбското правителство, била разпусната. Такова било условието за помирение между Сръбското княжество и Османската империя. И макар че по българските земи не седали със скръстени ръце, така и не успели да подготвят всеобщо въстание. След разпускането на легията от Лясковския манастир тръгнала чета, предвождана от хаджи Ставри Койнов, но след няколко тежки сражения била разбита в Балкана между Трявна и Габрово. Друга голяма чета излязла в Габровско, но четниците се разпръснали, като разбрали за разгрома на Хаджиставревата чета. Две чети имало за кратко и в Котленско, а през лятото и есента на същата година в Тракия и Балкана обикалял с четата си и Панайот Хитов. Но нито легията, нито четите успели да подтикнат българите да въстанат и Раковски трябвало да се примири с провалянето на плана му.

За да си осигури прехраната, в Крагуевац Левски се наел да слугува на богат сърбин, но за кратко, тъй като скоро заедно с приятеля си Христо Иванов – Големия заминали за Белград. Там станал чирак при един абаджия – тъкач на дебел вълнен плат и шивач на дрехи, а когато му остава-

ло време, ходел в казармата да усвоява военни знания и умения. Но и това не продължило дълго. Скоро заминал за Влашко, а оттам се върнал в родния си град. Намерил подслон в бащината си къща, защото вуйчо му – архимандритът, дали от страх да не пострада от потисниците, защото разбрал, че племенникът му е тръгнал по опасен път, дали защото му се сърдел заради коня си, или по други някакви причини, не бил благосклонен към него.

Но пък повечето карловци вероятно били по-благоразположени към дякон Игнатий, защото не минало много време и ясният му глас отново се извисил под сводовете на църквата „Св. Богородица“ по време на богослуженията. Някои от съгражданите му сигурно не знаели къде е ходил и какво е правил цяла година, а други, които се досещали или знаели, одобрявали постъпката му.

И ето, че един ден – било през лятото, в бащиния му дом нахлули заптиета – така наричали по онова време стражарите, които се грижели за реда в Османската империя и държали българите в страх и подчинение. Те арестували младия дякон, отвели го в Пловдив и го затворили в тамошния затвор. И до днес не е изяснено защо е бил арестуван. Някои от биографите му твърдят, че властите узнали някак за участието му в легията. Други смятат, че причината била оплакване на архимандрит Василий, който го обвинил, че му бил откраднал коня. Не е изяснено и колко време Левски е бил в затвора. Според някои – месец, според други – три месеца. Но Гина Кунчева последвала сина си в големия град. По нейна молба бележитият възрожденец Найдено Геров се застъпил за непокорния карловец пред османските власти. Геров не бил случаен човек. В Пловдив той бил руски консул – представител на Руската империя, затова местните управници го послушали и пуснали Левски от затвора.